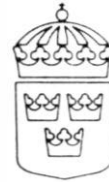

Motion till riksdagen

1988/89:So401

av Agne Hansson m. fl. (c, m, fp)

Den fasta paviljongen vid Västerviks sjukhus, m. m.

Mot.
1988/89
So401-406

Frågan om en övergång från statligt till landstingskommunalt huvudmannaskap för rättspsykiatri har diskuterats under 10-talet år utan att detta har lett till någon omorganisation. Den fasta paviljongen vid Västerviks sjukhus har fått fungera som en bricka i spelet under hela den tid som diskussionen om den rättspsykiatriska vårdens organisation har diskuterats. Detta är inte rimligt.

Varken driftsansvarig landstingskommun, Kalmar läns landsting, eller vårdpersonal och patienter skall på detta sätt behöva sväva i ovisshet inför framtiden. Men framför allt är det viktigt att den vårdform och organisation med riksenhet som fasta paviljongen vid Västerviks sjukhus representerar säkerställs, får finnas kvar och därmed kan fortsätta att utvecklas också i framtiden. Den nuvarande ovissheten utgör en hämsko på en nödvändig verksamhet som trots årtiondens utredande inte kan undvaras.

Nuvarande ordning bör bestå

Psykiatri är så organiserad i dag att de rättspsykiatriska klinikerna sorterar under ett statligt huvudmannaskap medan sjukvårdshuvudmännen har ansvaret för all psykiatrisk sjukvård, dvs. även för patienter som av domstol överlämnas till sluten psykiatrisk vård.

De rättspsykiatriska klinikerna har till uppgift att göra en grundlig personlighetsbedömning av de åtalade som ligger som grund för rättens utdömande av påföljd. Den som bedöms vara sjuk överlämnas till psykiatriskt sjukhus, övriga till kriminalvården.

I vissa fall av speciellt högspecialiserad vård finns särskilda enheter med patienter från hela landet. För psykiatrins del finns fasta paviljongen vid Västerviks sjukhus för denna högspecialiserade vård. Numera är denna den enda i landet.

Vid denna enhet vårdas således patienter med mycket svåra problem. Det rör sig bl.a. om patienter som dömts till vård som påföljd för mycket grova våldsbrott.

De omorganisationsförslag som utan resultat har diskuterats under hela 80-talet har varit dels att överföra de rättspsykiatriska klinikerna till ett landstingskommunalt huvudmannaskap, dels att slopa de högspecialiserade riksenheterna och överföra vården av dessa särskilt vårdkrävande patienter, som av säkerhetsskäl kan behöva vårdas isolerat längre eller kortare tid, till den lokala vårdorganisationen i varje landsting.

Trots omfattande utredningsarbete och ett flertal förhandlingsöverläggningar mellan huvudmännen i fråga har det visat sig inte vara en framkomlig väg att nå resultat i den riktning omorganisationen varit tänkt. Detta snart 10-åriga misslyckande talar för att den nuvarande organisationen är en mycket effektiv och bra lösning som inte utan svåra konsekvenser kan frångås. Men framför allt är det de klara sakskalet som talar för att såväl den nuvarande ordningen beträffande huvudmannaskapet för de rättspsykiatriska klinikerna som för den högspecialiserade vården bör behållas oförändrad.

Statligt ansvar för rättspsykiatriska klinikerna

Ur rättssäkerhetssynpunkt måste det anses klart olämpligt att flytta huvudmannaskapet för de rättspsykiatriska klinikerna från staten. Starka rättssäkerhetsskäl talar emot att den grundliga personlighetsbedömningen av en patient, den sk sinnesundersökningen, skall utföras av samma instans som den som dels skall påbörja vården och som dels eventuellt har att överta den helt i de fall påföljden blir psykiatrisk vård.

Dels finns faran att ett jävsförhållande kan uppstå i den bemärkelsen att en läkare som gör sinnesundersökningar också kan komma att bli vårdansvarig. Dels varierar tillgången på rättspsykiatrisk expertis från landsting till landsting. Risken ökar därför att vid en omorganisation bedömningarna blir olika beroende av var den undersökte är bosatt.

Dessutom behövs mycket kostnadskrävande lokalteter tillskapas i många landsting som i dag redan finns på specialenheterna. Till det måste hållas i minnet att de åtalade det här är fråga om som skall undersökas ofta är farliga och rymningsbenägna brottslingar. Att blanda dem med andra patienter kan knappast vara tillrådligt.

Uppfattningen att de rättspsykiatriska enheterna inte minst av rättssäkerhetsskäl bör kvarstanna under statligt huvudmannaskap delas av utredningen som granskat de rättsmedicinska, rättskemiska och kriminaltekniska undersökningsverksamheterna (Ds S 1986:3). Denna uppfattning stärks också av de mycket kraftiga invändningar som riktades mot översynsutredningens förslag om ett huvudmannaskapskifte som anfördes i remissvar från bl.a. landstingen, Landstingsförbundet och myndigheter inom rättsväsendet.

Västervik som riksenhet

Entydiga skäl talar för att också behålla Västervik som riksenhet för den högspecialiserade psykiatriska vården. Skälet är analoga med dem för huvudmannaskapsfrågan. De remisskäl som angavs som huvudskäl vid uppbyggnaden av den nuvarande vårdorganisationen 1932 vid införandet av 1929 års sinnessjuklag är fortfarande bärande. Under hela tiden organisationsöversynen pågått har det framgått att en riksenhet för de mest vårdkrävande patienterna inte kan undvaras. En förläggning av vården regionalt för dessa speciella patienter låter sig omöjligt förenas med målet om en säker och effektiv vård.

Klara behov av en riksenhet föreligger. I Västervik har denna typ av vård för särskilt vårdkrävande – och med riksintag – bedrivits ända sedan 1932, dvs. alltsedan denna form av vård kom till.

Mot. 1988/89
So401

I Västervik finns en erfarenhet och ett kunnande som är unikt. Det bör man dra nytta av även för framtiden. Genom åren har också en hög effekt i vårdarbetet kunnat visas upp. I Västervik finns expansionsmöjligheter i form av såväl medicinskt kvalificerad personal som lokaler sedan en decentralisering av länspsykiatri skett.

För ett fortsatt bevarande av fasta paviljongen vid Västerviks sjukhus talar således såväl rättspsykiatriska, medicinska som vårdideologiska skäl. Dessa skäl låter sig dessutom väl förenas med såväl regional- som sysselsättningspolitiska skäl.

Beslut utan dröjsmål

Riksdagen har vid behandlingen av tidigare motionskrav om bevarande av fasta paviljongen hänvisat, genom socialutskottets yttrande, till de överväganden om en förändrad lagstiftning avseende den psykiatriska tvångsvården och behandlingen av psykiskt störda lagöverträdare som övervägs i regeringskansliet. Den framtida organisationen på detta område kommer att behandlas i det sammanhanget. Riksdagen har också i det sammanhanget uttalat – vilket är mycket viktigt – att i avvaktan på ett regeringsförslag inga åtgärder bör vidtas som är ägnade att föregripa riksdagens beslut. Verksamheten vid Västerviksenheten är således t.v. garanterad att fortgå som hittills.

De praktiska svårigheter som visat sig föreligga under den mycket långa tid som organisationsarbetet pågått talar nu för att ett lagändringsförslag i här aktuella frågor inte är motiverade. Riksdagen bör därför nu utan ytterligare fördröjning kunna fatta beslut om att nuvarande organisation med statligt huvudmannaskap för de rättspsykiatriska klinkerna och om att fasta paviljongen vid Västerviks sjukhus som särskild riksenhet för den högspecialiserade psykiatrivården bör bestå oförändrat.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att uttala att statligt huvudmannaskap för de rättspsykiatriska klinikerna skall gälla även fortsättningsvis,
2. att riksdagen beslutar att fasta paviljongen vid Västerviks sjukhus, psykiatriska klinikerna, skall som hittills hänföras till riksenhet för högspecialiserad psykiatrisk vård och bevaras även fortsättningsvis.

Stockholm den 10 januari 1989

Agne Hansson (c)

Ewy Möller (m)

Ingrid Hasselström Nyvall (fp)

Marianne Jönsson (c)